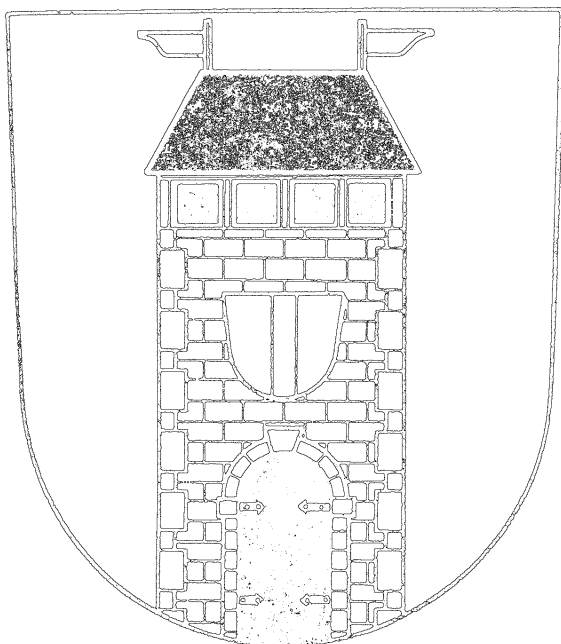

Budišovský zpravodaj

3/2001

INFORMACE OBECNÍHO ÚŘADU

Zasedání obecního zastupitelstva ze dne 23. 8. 2001

Na posledním zasedání obecního zastupitelstva se zastupitelé shodli na tom, že obec pravděpodobně nevyužije dotaci na výstavbu dalších bytů, neboť není dostatek zájemců schopných se na stavbě finančně podílet. V případě neplatičů vody a plynu (jichž přes léto výrazně ubylo) se nejnvhodnějším řešením jeví jejich odpojení. Po vypořádání podílů lesního družstva mezi jednotlivými obcemi se rozhoduje o tom, jakým způsobem Budišov se svými lesy naloží. Zodpovídat by za ně měl vedoucí technických služeb, hospodaření by prováděly Lesy Velké Meziříčí a pomáhali by místní myslivci.

Stavební činnost v obci: Výstavba obecního úřadu je prakticky hotova. Jeho součástí bude i sklad CO. Povrchy silnic jsou provizorní již několik let. Hotová je nyní část od Míhoukovic po školu. Od školy po koleje se bude vozovka snižovat. Silnice jsou v majetku SÚS Třebíč. Obec bude opravovat pouze místní komunikace.

Společnost Zevar Černá předložila obci podnikatelský záměr ohledně obnovení výroby v lihovaru. Obec je připravena vyjít žádosti vstříc. Připravuje se natočení propagační videokazety o Budišově. Obce budišovské farnosti se budou podílet na nákupu laviček pro hřbitov.

Obecní úřad Budišov připomíná občanům, že si mohou na matrice obecního úřadu podat žádost o vyřízení nového občanského průkazu nebo cestovního pasu. Lhůta pro vyřízení je 30 dnů. Bližší informace Vám sdělí pracovnice matriky.

Obec Budišov

Ladislav Péřa, starosta obce 18. 7. 2001

Vážený pane starosto,

Rámcová smlouva o zajištění plynofikace představuje smluvní vztah mezi JMP, a. s. jako provozovatelem a dodavatelem komodity a Sdružením pro plynofikaci Budišovsko jako investorem plynovodní sítě. Tento vztah je vztahem obchodním, uzavřeným na základě vzájemně odsouhlaseného znění Rámcové smlouvy. Každý tento vztah, resp. každá plynofikace obce, představuje po naší společnosti na jedné straně nové zákazníky a s nimi možnost větších objemů prodeje zemního plynu, na straně druhé investiční náklady na vybudování příslušné sítě a zejména provozní náklady spojené s provozem této sítě a s obsluhou nových zákazníků. Protože nákup a prodej zemního plynu podléhá cenové regulaci stanovované Energetickým regulačním úřadem, nikoliv naší společností, je naše obchodní marže striktně určena. Její výše by měla pokrýt provozní náklady a umožnit tvorbu přiměřeného zisku pro potřeby investic do nové infrastruktury a výplaty dividend našim akcionářům. Toto se však v současné době neděje. Zejména prodej zemního plynu domácnostem, kde je prodejní cena nastavena velmi nešťastně, nedokáže pokrýt provozní

náklady vznikající při obsluze tohoto segmentu, resp. nedokáže vytvořit zisk nutný pro nové investice a údržbu provozovaných zařízení.

Na druhou stranu právě tyto nešťastně nastavené prodejní ceny stojí za obrovským tlakem obcí na plynofikaci. JMP, a. s. jako plynárenská společnost samozřejmě hledá způsoby a možnosti, aby mohla vyjít vstříc co možná největšímu počtu obcí (zákazníků), neboť právě jen zákazník je ten, kdo naši společnosti přinese peníze. Zároveň však provozování plynárenských zařízení podléhá přísným zákonným podmínkám s důrazem na bezpečnost a spolehlivost, které s sebou nesou velké finanční potřeby a které je nutné respektovat.

Právě z výše jmenovaných důvodů je každá nová plynofikace obcí velmi pečlivě hodnocena z pohledu jak představovaných investičních nákladů, tak z ekonomiky budoucího provozu. Na základě tohoto vyhodnocení jsou stanoveny možnosti, za kterých může naše společnost vybudovat a bezpečně a spolehlivě provozovat navrhované zařízení. Tyto možnosti jsou poté zohledněny ve znění rámcové smlouvy.

V případě Vašeho sdružení bylo na základě ekonomického hodnocení možné uskutečnit plynofikaci obcí „Sdružení pro plynofikaci Budišovsko“ tak jak je ustanoveno v uzavřené smlouvě. Toto znění bylo projednáno s předsedou sdružení panem MVDr. Marečkem, kdy bylo z naší strany podáno vysvětlení důvodů našeho návrhu a to: V případě, že obec, resp. sdružení pro plynofikaci Budišovsko trvá na plynofikaci a nechce ji odložit do doby, kdy bude JMP, a. s. mít možnost realizovat výstavbu z vlastních prostředků a cena zemního plynu bude odrážet skutečnou hodnotu a umožní tyto prostředky vytvořit, je vzhledem k situaci JMP, a. s. nutné spoluinvestorství JMP, a. s. a Sdružení při výstavbě plynárenského zařízení nutného pro plynofikaci obcí. Vzhledem k tomu, že předpokládaná dosahovaná marže z prodeje zemního plynu nedokáže pokrýt náklady nutné pro zajištění údržby a obnovy vybudovaného plynárenského zařízení, lze bezplatným převedením tohoto zařízení na provozovatele umožnit mu pomocí odpisů vytvořit potřebné finanční prostředky. Toto bylo sdružením akceptováno a dne 25. 4. 2000 byla Rámcová smlouva podepsána.

Dle zákona č. 458/2000 Sb. je nutné na každé provozované plynárenské zařízení získat státní licenci. Tato licence se uděluje na základě prokázání právního vztahu (vlastnického nebo nájemního) k zařízení. V případě nájemního vztahu je nutný souhlas vlastníka nejméně na dobu trvání licence a to 25 let. V případě, že by došlo ze strany Sdružení obcí k odstoupení od Rámcové smlouvy, která je nutnou podmínkou pro uzavření Nájemní smlouvy, nemohla by naše společnost požádat o státní licenci a tedy ani připojit toto vybudované zařízení na svoji distribuční soustavu.

Vážený pane starosto, věřte, že není cílem ani záměrem JMP, a. s. jakkoliv využívat či zneužívat obce či jejich občany, jde pouze o hledání možností a způsobů jak vyjít vstříc požadavkům obcí a uspokojit velkou poptávku po plynofikaci. V případě, že by nám regulace umožňovala lépe stanovit cenovou politiku, byl by náš přístup k Vám a našim zákazníkům mnohem vstřícnější.

S pozdravem

*Jihomoravská plynárenská, a. s.
Ing. Ivan Knoflíček
obchodní ředitel*

ZPRÁVY

Začal nový školní rok

Dne 3. 9. 2001 byl slavnostně zahájen nový školní rok v ZŠ Budišov. (Tato škola mimochodem v tomto školním roce oslaví 50 let provozu.) Do první třídy nastoupilo 22 žáků, celkový počet dětí ve škole je 279.

V současné době je zde 13 tříd, o děti se stará 19 pedagogických pracovníků, provoz zajišťuje dalších 7 zaměstnanců.

Doba prázdnin, stejně jako i v jiných letech, byla vyhrazena na opravy vnitřních prostor školy; byla dokončena výmalba všech tříd a v některých se uskutečnila výměna podlahové krytiny.

O dalších akcích ve škole a o přesném termínu oslav Vás budeme včas informovat.

Za ZŠ v Budišově

Miroslav Konečný
ředitel školy

Biřmování v Budišově

V sobotu 1. září 2001 byla v Budišově před zahájením školního roku velká slavnost. Za účasti brněnského generálního vikáře Mons. Jiřího Mikuláška, děkana velkomeziříčského P. Jana Peňáze, hostů Mons. Františka Hruzy z Měřína, P. Jiřího Grmolce z Horních a Dolních Dubňan, P. Pavla Bublana z Náměště n. Osl. i domácích duchovních správců P. Pavla Krejcara (farnost ve Vladislavi a Střížově) a faráře budišovského P. Václava Nováka (vedle budišovské farnosti i v Pyšele a Tasově) byla udělena svátost biřmování 48 biřmovancům z 5 farností: Budišov, Pyšel, Vladislav,

Třebíč a Tnava. Otec biskup byl pro nemoc omluven. Po přivítání otce generálního vikáře a nezbytných nácvikových akcích se vydal průvod od fary ke kostelu. V průvodu kromě čela tvořeného ministranty s křížem kráčeli pochopitelně bířmovanci s kmotry i mladší ministrantstvo s kněžími. Bohoslužbu celebrou sám Mons. Mikulášek, evangelium četl Mons. Hruža, další čtení a přímlyvy obstarali sami bířmovanci a homilii mohli věřící vyslechnout opět od generálního vikáře.

Velkomeziříčský děkan P. Peňáz spolupůsobil i při vlastním aktu bířmováním. O hudební část slavnosti se postarala Musica Animata, respektive její jádro HuMr. Bířmování proběhlo bez závad, jen bylo poněkud těsně při takovém množství účastníků. Po slavení eucharistie se generálnímu otci dostalo poděkování od bířmovanců, stejně jako otci Vác-

lavovi za přípravu a organizaci bířmování.

Po skončení mše sv. se ještě téměř všichni bířmovanci (odchyt nebyl zřejmě stoprocentní)

společně s Mons. Mikuláškem vyfotografovali a poté s ním někteří setrvali v besedě, po jejímž skončení se s prosbou za zdraví pro otce biskupa všichni rozloučili. Budišovští farníci a jejich hosté

budou mít navzdory méně příznivému počasí (ještě že aspoň na chvíli přestalo pršet) a neúčasti Mons. Vojtěcha Cikrleho na co vzpomínat.

Ladislav Dokulil

Boží muka na Jazírku

Stojí u cesty k bytovkám zemědělského družstva, naproti domu Kozlovských. Je s nimi spojena legenda. V nynější zahradce Kozlovských byla velká hromada kamení, kolem níž vedla cesta až do náměstských lesů. Jednou tudy jel svatební průvod v kočárech tažených koňmi. Ve chvíli, kdy průvod míjel již zmíněnou hromadu kamení, se splašili koně a kočár s nevěstou se převrhl. Nevěsta přišla o život. Na paměť této tragické události byl na jednom z kamenů vytesán smírčí kříž. Časem lidé rozebírali kameny na stavbu rodinných domků. Aby tato událost nebyla zapomenuta, byla na druhé straně cesty postavena Boží muka. Potud legenda.

1992

2001

Ještě před dvěma měsíci opadávala vlhká omítka, plech s křížem se rozpadal a celkovému zmaru Božích muk nestálo nic v cestě. Jediné, co mohlo úplnému zničení zabránit, byla nezbytná a rychlá oprava. Tohoto nesnadného úkolu se ujal pan František Kozlovský i přes to, že se setkal s názorem, že „be belo nélepši do toho hypnót a zhrnót to“. Obešel několik lidí a nakonec mu vyšel vstříc Josef Syrový, který přislíbil, že jeho firma Boží muka opraví.

Samotné opravě, která probíhala letos od 11. do 13. července, předcházelo otlučení provlhlé omítky z celých Božích muk, které provedl pan Kozlovský. Zjistilo se, že samotná stavba je z kvalitních cihel, bohužel bez spodní izolace. Z několika variant byla zvolena metoda použití standardní omítkové směsi pro ruční omítání. Spodek asi do

výšky půl metru byl natřen chemikálií zamezující prostupování vlhkosti. Krytina zůstala původní, doplnily se chybějící hřebenáče a celá stříška se urovnala a podmazala.

Asi za měsíc byla Boží muka natřena primalexem pro vnější použití. Plech s křížem v horní části byl prakticky zničen. Při hledání nejhodnější náhrady byl zvolen nerezový plech, na který se přinýtoval měděný kříž. Okno niky zůstalo původní, bylo opraveno a nově natřeno. Sošky v nice zůstaly původní a beze změn.

Celá tato akce iniciovaná panem Kozlovským (významnou měrou se podílel i na opravě) by se nemohla uskutečnit bez sponzorských darů. Na opravu přispěli: Farní úřad v Budišově zastoupený farářem Václavem Novákem, Obecní úřad v Budišově a majitelka prodejny spotřebního zboží paní Jaroslava Manová.

Jsmo vděční všem, kdo se jakkoli podíleli na tom, že Boží muka na Jazírku zase po dlouhé době září novotou. Bud'me všímaví a chraňme si své jedinečné budišovské památky!

Karel Pavlíček

Memento

Při cestě z Budišova do Hodova nás nejprve čeká kopec, na jehož vrcholu se před námi otevře pohled směrem ke Studnicím a Křeptovskému dvoru.

Nedaleko odtud, schován a jakoby utajen, stojí na kraji lesa pod úrovní silnice kříž rodiny Pochopových. Je to jeden z nejstarších křížů v okolí. Ač skryt ve věčném stínu kaštanu, léta tu stojí a připomíná kolemjdoucím víru těch, kteří jej vztyčili.

Pochopův křížek – srpen 2001

Ladislav Pochop

Po letošní budišovské pouti jsme měli možnost v těchto místech spatřit něco, co muselo každému vyrazit dech. Povalený, na tři kusy rozlomený kříž ležel v trávě, kamenný sokl byl posunut a na čele Madony byl (nožem či šroubovákem) vyryt kříž. Kdo to udělal? A proč vlastně? Byl opilý nebo se chtěl vytáhnout před kamarády? Je to ten, kdo láme stromky a ohýbá směrovky u silnic?

Hledat vysvětlení pro tento barbarský čin je obtížné, ale můžeme mu částečně čelit. Pokud se staneme svědky ničení, bezohlednosti a bezpráví, nezůstaňme lhostejní a nevšímaví a upozorníme na ně! Ať jsou vandalové voláni k odpovědnosti. Vždyť jednoho dne by se mohlo stát, že nás někdo srazí na zem a ostatní budou nevšímavě chodit kolem – vždyť jich se to přece netýká!

Karel Pavlíček

Budišovský tukan

To není zoologický druh, který se prohání zámeckým parkem, ale nápadný opeřenc z žijící v tropických pralesích Jižní Ameriky. Kolekce těchto překrásných ptáků velmi často zaujme dětské návštěvníky našeho zámku, a právě proto jsem si tukana vybrala za symbol výtvarné soutěže pro děti od 5 do 15 let.

Do soutěže, na jejímž začátku jsem pochybovala, zda se mi podaří motivovat děti a jejich pedagogy k účasti, nakonec přišlo 468 obrázků. Šestičlenná porota vybrala 25. 7. vítězné práce všech pěti kategorií. Vítězové dostanou již zmíněného tukana, nikoli však z našich sbírek, ale velice pěknou plaketu z pálené hlíny, jejíž autorkou je ing. arch. Tereza Axmanová.

Vyhlášení vítězných prací a předání cen, diplomů a drobných dárečků proběhlo na budišovském zámku 15. 9. ve 14.00 hod. Výstava všech zaslaných prací je k vidění na zámku již od 3. července a potrvá do konce září.

Děkuji všem, kteří se podíleli na přípravě a vyhodnocení soutěže.

Jana Pavlíčková

Námořnický bál

V rámci Dne dětí připravily budišovské ženy nejen dětem 23. 6. 2001 příjemné odpoledne, jehož mottem bylo: „Vyplovává loď John B.“ Námořnický duch byl patrný z dekorace i oblečení mnoha dětí a dospělých.

V samotném programu sklidily zasloužený úspěch scény Princezna ze mlejna a Labutí jezero v provedení budišovských ochotníků. Ti všechny rozesmáli, v další části programu, předvedením havajských tanců s podáváním jižního ovoce a pravou nefalšovanou mexickou svatbou. Mezi zdařilé kamínky sobotní odpolední mozaiky patřil i „Jožin z bažin“.

Další část odpoledne byla koncipována tak, aby přítomné děti nebyly jen pasivními diváky, ale prostřednictvím soutěží, zpěvu a tance si program spoludotvářely.

Chladné počasí možná část diváků odradilo, ale ti, kteří přišli, určitě nelitovali.

Z HISTORIE

Český svaz chovatelů, základní organizace Budišov u Třebíče

Základní organizace českého svazu chovatelů v Budišově byla založena 15. března 1964 za přítomnosti 20 zájemců o členství. Zakládající členové byli: přítel Havlík, J. Vrba, M. Čeladníková, K. Jelínek, E. Chmeliček, J. Dvořák, S. Marek, J. Palas, M. Eichlerová, K. Nováček, R. Jurek, E. Rohovský, A. Sřecha, J. Šlezinger, L. Pospíšil,

A. Doležal, J. Požár, L. Pavlíček, J. Jedličková, J. Krčál. Osm členů přešlo ze základní organizace Velké Meziříčí a jeden z Třebíče.

Nově zvolený výbor organizace pracoval ve složení:

František Havlík – předseda, Karel Jelínek – místopředseda, Jaroslav Šlezinger – jednatel, Karel Nováček – pokladník, Josef Palas – hospodář, Rostislav Jurek – předseda odboru holubů a Ladislav Pavlíček – registrátor, předseda odboru králíků a koz.

Protože o členství projevovali zájem další chovatelé, již 22. března téhož roku se konala další schůze, kde bylo přijato pět nových členů. Z organizace Velké Meziříčí přešel přítel Macák. Zájem o členství byl stále velký. Koncem roku 1964 se počet členů zvýšil na 47. Výbor organizace pracoval aktivně, a tak během roku bylo celkem 6 schůzí výborových a 7 členských.

Dne 31. ledna 1965 se uskutečnilo již první stolní bodování králíků, kterého se zúčastnilo 30 členů s 84 králíky.

K 1. lednu 1966 měla organizace 101 členů. 22. ledna se uskutečnil první chovatelský ples v kulturním domě v Kamenné. V tombole byla zvířata darovaná členy organizace. V konání plesu se pokračovalo, a to v roce 1967 v Rudíkově.

O činnosti organizace svědčí i to, že ve dnech 10. až 11. června 1967 se uskutečnila první výstava drobného zvířectva. Bylo na ní vystaveno 139 králíků, 82 kusů holubů a 29 klecí drůbeže. V pořádání výstav se pokračovalo téměř každý rok. Výstavy se konaly v zámeckém parku, nebo za sokolovnou a později za Škarkovou zahradou. Výstavy navštěvovali vedle chovatelů i nečlenové z širokého okolí. Pro všechny to byl vždy velký zážitek.

Zájem členů o chovatelství byl velký. 23. července 1967 byl uspořádán zájezd na celostátní výstavu mláďat králíků do Hlinska a uskutečnila se návštěva chovatele pana Součka. Velký zájem byl i o kulturní akce. V září 1967 byl uspořádán zájezd na

znojemské vinobraní s návštěvou výstavy ve Znojmě. Zájezdu se zúčastnilo 31 členů základní organizace a 41 nečlenů s rodinnými příslušníky.

Zájem o členství v organizaci jak v Budišově, tak i v okolních vesnicích byl pořád velký. Ke dni 31. 12. 1967 měla organizace 151 členů. 13. 1. 1968 se konal chovatelský ples. V této tradici se pokračovalo i v dalších letech, kdy se plesy konaly i v okolních obcích, ze kterých byli členové základní organizace.

Tradicí se stalo i pořádání výstav. V roce 1968 se výstava nekonala, byl pořádán zájezd na celostátní výstavu do Prahy. V roce 1969 byla výstava v Budišově za sokolovnou. Každý rok se uskutečnil alespoň jeden zájezd na některou vrcholnou výstavu, ať již do Chotěboře, nebo do Hlinska, Třince, Dvora Králové apod.

V roce 1980 po smrti přítele Havlíka byl předsedou zvolen přítel Klinier. Ten se velkou měrou zasloužil o to, že došlo ke koupi pozemku a na něm byl brigádnickou činností vybudován a postaven chovatelský areál. Areál byl dokončen v roce 1987. Při jeho slavnostním otevření byla uspořádána i meziokresní výstava z okresů Jihlava, Žďár nad Sázavou a Třebíč. Pořádání výstav ve vlastním areálu bylo jednodušší i z důvodů, že základní organizace vlastnila dostatečný počet výstavních klecí a voliér. Tyto klece byly zčásti nakoupeny, větší část byla zhotovena členy organizace. O vystavování byl v Budišově zájem, o čemž svědčí i to, že již v roce 1995 byla v areálu znovu uspořádána meziokresní výstava. Od té doby se již zde výstavy nekonaly, a to z důvodů, že došlo k pronájmu části areálu a ke značnému snížení členské základny, takže by se těžko z vlastních řad zajišťoval potřebný počet zvířat pro výstavu.

Důvodem poklesu členské základny je stárnutí stávajících členů organizace, malý zájem z řad mladých chovatelů a další příčinou lze spatřovat v tom, že již nebyly přiděly krmiv na chovná zvířata. K dnešnímu dni má organizace 22 členů a 2 mladé chovatele. Tito členové jsou nejen z Budišova, ale i z okolních sedmi vesnic.

Obecní úřad v Budišově propůjčil naší základní organizaci jednu z vývěsních skříněk, a tak se mohou s její činností seznámit i kolemjdoucí spoluobčané. Předsedou organizace je Josef Dobrovolný a jejím jednatelem je přítel Miroslav Škarek.

*Za ZO ČSCH Budišov
Josef Dobrovolný*

Vzpomínková slavnost u pomníku padlých

V sobotu 23. června 2001 ve 14 hod. uspořádal Obecní úřad Budišov s poslaneckou kanceláří Karla Černého a 32. základnou taktického letectva z Náměstě nad Oslavou vzpomínkovou akci k uctění 60. výročí úmrtí Leonarda Smrčka, podplukovníka in memoriam, příslušníka 311. čs. bombardovací perutě ve Velké Británii.

Vzpomínkovou slavnost zahájil budišovský starosta Ladislav Pěťa. Životní osudy Leonarda Smrčka přiblížil hlavní iniciátor akce poslanec za ČSSD Karel Černý. Správce budišovské farnosti P. Václav Novák společnou modlitbou vzpomněl na všechny padlé budišovské občany za I. a II. světové války, jejichž jména jsou nesmazatelně zapsána na pomníku padlých.

Po státní hymně v provedení žáků základní školy pod vedením p. uč. Vladimíry Staré a čestné salvě položili vojáci náměstětské posádky k pomníku padlých věnec. Kytičku přidali i příbuzní z rodiny Smrčkovy.

Vzpomínková slavnost, jež byla hojně navštívena budišovskými občany, byla ukončena dvojím přeletem letky z letecké základny v Náměšti nad Oslavou.

Vlevo nahoře:
Čestná stráž u pomníku padlých

Vpravo nahoře:
Karel Černý a Ladislav Pěta

Vlevo dole:
Neteř a synovci Leonarda Smrčka

Můj spolužák Leoš Smrček

Smrčkovi měli tři děti. Nejstarší dcera Hedvika se narodila v r. 1911 ve Vidni a již v Budišově se narodili jejich synové, František v r. 1913 a Leonard v r. 1915.

III. třída, rok 1924-1925, obecní škola Budišov

horní řada zleva: Ladislav Škoda, Augustin Polehla, Jakub Pavlíček, Josef Chyba, Josef Nováček, Jan Votoupal, Jaroslav David, **Leonard Smrček** a Karel Bednář
prostřední řada zleva: Jaromír Pospíšil, Josef Doležal, Aloisie Průšová, **Helena Chybová**, Františka Pavlíčková, Marie Novotná, Hedvika Kafková, František Tůma a Josef Rezáč
sedící zleva: Viléma Nedvěďová, Anežka Svitáčková, Marie Pavlíčková, pí. uč. Olga Honzová, Vlasta Beránková, Karolína Bednářová, Ludmila Rybníčková a Marie Věžníková
vpředu zleva: Ladislav Kubíček a Vilém Dokulil

S Leošem jsme začali chodit do budišovské obecné školy 1. září 1921. Učila nás pí. uč. Olga Honzová. Tehdy Smrčkovi bydleli na vejminku u Jelínků, proti sousoší Nejsv. Trojice. Nějaký čas bydleli na vejminku u Dobrovolnů. To bylo asi ve třicátých letech, načež se stěhovali k Nedvěďům, kde bydleli až do zatčení gestapem.

Do obecné školy jsme chodili pět let. Leoše vidím jako dnes. Drobné postavy, pěkně oblečený, upravený a hezounký, jak děvčátko. Nebyl průbojný a netlačil se nějak do popředí. Povahy byl mírný a byl ukázněný. Po celých pět roků patřil mezi dobré žáky, a jistě proto jej dali rodiče studovat.

Sebevědomějším a průbojnějším se stal na gymnáziu ve Velkém Meziříčí, kde studoval. Pokud si na něho pamatují, slušným byl vždy.

Smrčkovi byli dobří lidé a dobře vychovali své děti. Kdo si na ně ještě pamatuje, určitě na ně rád vzpomíná.

Helena Chybová

Leoši, promiň...

Bože můj, jak ten čas letí. Vzpomínat na dobu před 72 lety, kdy mi bylo 11 let... Z neposedných holek jsou vrásčité stařenky a z rošťáckých kluků usedlí kmeti.

Já jsem poznala Leoše Smrčka v r. 1929, když jsem začala z Pozďatína, kde byl můj otec lesní hajný, jezdit do Měšťanské školy ve Velkém Meziříčí. Bylo to před 72 lety, kdy mi bylo 11 let. Leoš Smrček byl o 3 roky starší a studoval na reálném gymnáziu.

Nebyl to žádný andílek. Nám holkám on i ostatní kluci neudělali nic dobrého. Rok po roku jsme byli starší a rozumnější na jedné i druhé straně. Těch několik roků společného ježdění uteklo jako voda a Leošův ročník byl před maturitou a já si ještě dnes pamatuji, co maturanti zpívali:

*Matura se blíží, 14 dní do ní, má hlava je prázdná, jen to v ní duni,
povězte, studente, co je teploměr, teploměr je roura a v ní petrolej,
povězte, studente, co je chemie, chemie je zvíře, u nás nežije,
povězte, studente, kdo byl Hanibal, Hanibal byl lotr, ten se s každým pral,
povězte, studente, kdo byl Karel IV. a kdy panoval, prosím to já nevím tenkrát jsem stonal.*

refrén: „héj, to nic, to nic nedělá, co se pokazilo, napravit se dá“

...

Víc si z této předmaturitní písničky nepamatuji. Páni kluci nás ji naučili a my holky jsme ji každý den zpívaly.

Kresba Leoše Smrčka v památníku

Po několika letech šel můj otec do penze. Moji rodiče si pronajali v Budišově rodinný domek p. Pochopa vedle sokolovny (nyní domek Vrbových). A opět jsme se začali všichni, co jsme jezdili vlakem do školy, scházet. Leoš Smrček se kamarádlil s mým bratrem Mirkem a byl u nás denně. Hrávali jsme za sokolovnou volejbal, Leoš a jeho starší bratr František byli výborní hráči. Vybrat smečovou ránu od jednoho nebo druhého Smrčka bylo pro nás holky prostě nemožné. Leoš chodil rád na houby, chodili jsme se koupat do Nového rybníka a někdy večer po volejbalu do Hastrmánku, kde byla voda čistá, že bylo vidět na dno. O Hastrmánek se tehdy staral p. Hedeja, který zde měl také vysazené kapry.

Leoš Smrček byl výborný tanečník i kavalír. Na mém prvním sokolském plese byl po celý večer mým tanečníkem. Ach, kde ty loňské sněhy jsou, když se tančilo tango při tehdejšímu hitu Cikánko ty krásná.

Také jsme se scházeli u „stréčka“ Davida v „ulici“. Tam se chodilo, jako se dnes chodí do hospody. Bývala nás plná kuchyň a nikomu jsme nepřekáželi. Nebo jsme

se vyrojili před domek na lavičku, kde o legraci nebyla nouze. Tenkrát jsme neměli rádio, televizi a telefony. Byli jsme mladí a plní naděje, že to tak bude po celý život. Nikdo z nás netušil, co nás čeká – léta, ve kterých nás přejde smích i legrace, léta plná strachu a bezesných nocí.

Leoš byl odvedený a na podzim odcházel na vojnu. Odvedenci měli na rozloučenou „muziku“, tam jsem s ním tančila naposled. Na vojnu odcházel nerad, jako by tušil, že si už nikdy v Budišově nezatančí.

Bohumír Bednář

Pak se začalo proslýchat, že Leoš odešel za hranice. Můj bratr dostal lístek, kde bylo pár vět a pozdravů. Podepsán byl „Robert“. Podle rukopisu jsem poznala, že to píše Leoš. Psal několikrát z různých států v Evropě, pak přestal psát, to už asi byl v Anglii. Od svého bratra jsem se až nyní dozvěděla, kudy Leoš odešel za hranice. Přes Bratislavu se dostal do Maďarska. Přešel celou Jugoslávii do Francie a následně do cílové země Anglie.

Cestu měl dobře promyšlenou. Pod podrážku boty a do opatku mu švec ukryl potřebné dokumenty, bez kterých by se

Pak jsem ho viděla ještě ve vojenském. Slušelo mu to. Měl modré oči, jako ty výložky na letecké uniformě. Stále byli s mým bratrem Mirkem někde v ústraní a jak ukázal čas, byli to kamarádi na život i smrt. Nikdo z nás netušil, že Leoš u mého bratra ukryl všechny knihy z celé vojenské akademie.

Nápis na zadní straně fotografie:
*Míroví, na památku, na důkaz důvěry
a přátelství - Leoš
Budišov, 6. června 1939*

v Anglii neuplatnil. Bratr vzpomíná, že byli s Leošem domluveni, že jakmile se ocitne ve Francii, pokusí se využít zahraničního rozhlasového vysílání pro okupované státy pro předání zprávy. Měli domluvený den a hodinu a pod jakým kódem zprávu předá. Z Francie se z rádia nikdo neozval, žádná zpráva se sem nedostala. Zpráva odsud nepřišla ani poštou.

Jednoho dne jsme se všichni třepali strachem. Přijelo gestapo a do autobusu sbírali rodiny těch, kteří odešli za hranice. Viděla jsem ten autobus jet od Hodova. Tam vzali rodinu Mezlíkovu a v Budišově rodiče Leoše a jeho sestru Hedviku. Leošův bratr František v té době učil v Nárámči a díky tomu, že nebyl doma, tak jej nevzali. a už pro něj ani nepřijeli. Až po válce rodiče Leoše Smrčka dostali zprávu, že jejich syn byl sestřelen.

U nás v rodině jsme dostali strach, byly u nás ty knihy od Leoše. Nacházely se v bedně na půdě našeho rozestavěného domku. Můj otec se musel rozhodnout. Vzal trakař, bednu z půdy snesli. Uprostřed dvora se rozdělal oheň, ve kterém končila jedna kniha za druhou. Byly vázané v bleděmodré kůži s leteckým znakem ve zlatě. Byla to veliká škoda, ale strach z gestapa byl velký. Kdyby se o knihách dozvěděli, bývali by sebrali celou naši rodinu. Na štěstí se za protektorátu nenašel v Budišově člověk, který by udával.

Můj bratr byl jednoho dne předvolán na gestapo. Byl v té době na Obecním úřadě v Budišově tajemníkem, starostou byl Josef Kazda. Starosta Kazda uměl německy a proto se rozhodl, že s mým bratrem na gestapo pojedou. Nikdo jsme netušili, proč byl můj bratr předvolán. Celá rodina jsme ve strachu čekali, jestli se z gestapa vrátí. Přijeli oba, starosta i můj bratr posledním vlakem. Naštěstí šlo o něco, co nemělo s Leošem Smrčkem nic společného.

Můj manžel koupil od pana Zalaby na splátky rádio. Jednoho dne přijeli na obec němečtí úředníci a obecní bubeník pan Hanzl všem oznámil, kdo vlastní rádio, aby se s ním dostavil na obecní úřad. Naše rádio tam vzal můj bratr Mírek. Když je donesl nazpátek, řekl nám, že tu součástku, díky níž se dá chytit Svobodná Evropa, z rádia neodstranili. Tuto stanici jsme poslouchali a když se šeptem rozneslo, že můžeme vysílání chytit, měla jsem večer co večer plnou kuchyň posluchačů. To trvalo až do konce války.

Leoš Smrček o nás holkách říkal, že jsme „slepice“. Leoši promiň, že já po 72 letech se jako slepice chovám a co mně po tolika letech zůstalo v paměti, vytahuji na světlo. Opušť! Snad se už brzo všichni, kteří jsme zde tak svorně žili, sejdeme tam nahoře. Doufám, že „stréček“ David tam pro nás jako stolař sklepe lavičku, abychom si měli kam sednout a besedovat.

Tuto vzpomínku na Leoše Smrčka bych chtěla ukončit básní Stesk od Olgy Scheinflugové:

Vesmír je bezedný a každou smrtí roste.

Žít je tak složité a zemřít tak prosté.

Čest jeho památce!

Anna K.

Poznámka redakce

Leonard Smrček se narodil 29. prosince 1915 v Budišově. 10. února 1940 byl zařazen do československé zahraniční armády a stal se příslušníkem letecké skupiny 1. československé divize ve Francii pod kmenovým číslem F 2098. Byl sestřelen nad holandským územím u Nieuwediep Nierdop, při návratu z bombardování Brém, 23. června 1941.

Zamyšlení

Z pekla štěstí

Štěstí je něco nehmotného, neuchopitelného, muška jenom zlatá, jak praví básník, dostává se nám ho po troškách prostřednictvím našeho vnímání a hodnocení. Něco relativního, co člověku umožňuje získat pocit sebeuspokojení, pohody a... a štěstí. Každý člověk to ale vnímá jinak. Štěstí je prý vzácný dar z nebes.

A navíc, mít z pekla štěstí, což je zase dar z protikladného mystického světa od pekelníků pekelných, to už člověk dostane skutečně jen párkrát za život.

Co sem patří? Asi jak pro koho. Třeba se narodit do dobré rodiny. Vytáhnout si u maturity tu správnou otázku. Nalezení spolehlivého životního partnera. Vyženit či vyvdat hodnou tchýni. Narození zdravých dětí, chytrých samozřejmě po otci! Nebo velká peněžní výhra. Spolehliví přátelé. Přežití těžké nehody. Dožít se vysokého věku v relativním zdraví. Štěstí je i to, že jsme se ocitli na tomto obrovském světě, kde máme pár malilinkatých místěček, kde je vám dobře.

Mám štěstí každý den, když se probudím a nic mě nebolí. Když mám okolo sebe příjemné, radostné lidi a práce se mi daří. Cítím radost, když přijíždíváme do Budišova od Kamenné. Vítá nás silueta kostela, ostře osvětlená sluncem, či zase mysticky zahalená do mlžného oparu na podzim. Známý horizont mého rodného místa mě přijímá do své laskavé náruče a nabízí mi krátký odpočinek po celotýdenním pracovním shonu. Je štěstí se tam potkávat se známými lidmi, kteří s tebou společně stárnou. To je život...

Cítit radost a štěstí je rys povahy člověka, jeho pozitivního myšlení. A tvrdí se, že člověk je šťastnější, když štěstí a radost rozdává druhým, protože se mu to potom určitě dvojnásobně navrátí. A možná v době, kdy to bude sám velice potřebovat.

Nešlapejme si po štěstí, je ho plno kolem nás, jen si je umět najít...

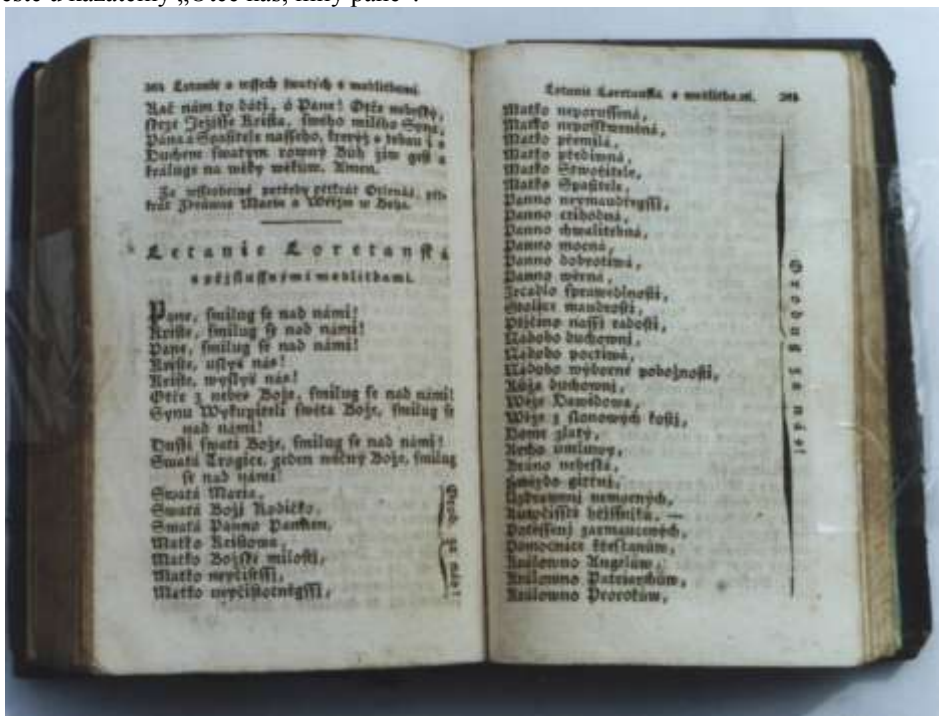
Ing. Rostislav Tesař

Putování do Lurd – 2. část

V den příjezdu do Lurd, v sobotu 14. srpna ve 20 hod. se shromáždili poutníci u sv. jeskyně ke společné pobožnosti, zde byl také ohlášen program na všechny dny pobytu Rakušanů, od neděle po úterý. Poutníci kupují svíce, někteří z nich dostali povolení vstoupit až do jeskyně a osobně zažehnout světlo na počest P. Marie.

V neděli o slavnosti Nanebevzetí Blahosl. Panny Marie dne 15. srpna již od 2. hod. ranní probíhají mše v bazilice. Kněží zde bylo mnoho, stáli po osmi i deseti v talárech u oltáře, tam se oblékali v roucha na oltáři uložená, jen hostii a víno s vodou si museli přinést sami. Následující celebrant se stal vždy ministrantem svého předchůdce. Když byl P. Bezstarosti požádán nunciem Vanutellim z Lisabonu (bratrem vídeňského nuncia), aby ohlásil jeho tichou mši, využil budišovský kněz této příležitosti a oznámil v bazilice, že po mši se koná průvod českých poutníků se zpěvy a u jeskyně proběhne kázání v jejich rodné řeči. Poté Češi v chrámu zaspívali „Tisíkrát pozdravujeme Tebe“ a přidali píseň „Ó Matičko Krista Ježíše“. Jejich skupina doprovázena Slezany, Slovinci a Poláky, ale také Němci a Francouzi se vydala směrem k jeskyni. Slavnostní náladu umocňovalo

nádherné slunné počasí letního dne. P. Florian z Tasova, který předříkával píseň, zazpíval ještě u kazatelny „Otče náš, milý pane“.

Litanie loretánská v kancionálu z roku 1839

Přiblížila se 10. hodina dopolední, na kazatelnu vystupuje farář z Budišova P. Bezstarosti a na úvod prvního českého kázání pronáší slova Přísloví 8. 34: „Blahoslavený člověk, jenž mne slyší a jenž bdí u dveří mých na každý den a střeže u veřejí dveří mých“, tuto větu vyslovuje nejdříve v latině, posléze ve franštině a naposledy česky. V úvodu svého kázání ukazuje lidské úsilí v honbě za hmotným ziskem. Člověk by mohl vynaložit mnoho sil pro křesťanský názor, horliti pro království boží, jak to činili apoštolové, snášeti okovy, meče, kříže a kola jako svatí mučedníci, bojovati proti nástrahám těla, proti světu a jeho požitkům a pobývati v jeskyních, což konali poustevníci. My, poutníci, jsme podnikli jenom cestu, dalekou, ale pohodlnou, nevyrovnáme se tedy ani apoštolům, ani mučedníkům. I my chceme mít z této pouti zisk – pojištění věčné spásy pro nesmrtelnou duši. Radujme se z dosažení cíle putování, radujme se ze zvuků své mateřštiny na těchto místech! P. Maria nechť požeňná srdcím a slovům naší rodné řeči. Je povinností nás všech slyšeti Marii, což často znamená ji poslouchati, totéž činíme i zde na místě posvátném. P. Bezstarosti se pak zaobírá slovy P. Marie v Lurdech, která směřovala k dívce Bernardetě a jejím průvodkyním a ukazuje, že tato sdělení jsou poselstvím lidstvu a světu:

Můžete zůstatí – (zůstaňte a přicházejte, s každým promluví, pro každého mám milost).

Nemusím psátí ničeho, jen tě žádám abys sem po 14 dní přicházela – (P. Maria píše do srdcí našich city, myšlenky i touhy a vy rozjímejte, co nám v Lurdech sdělila).

Slibuji, že tě učiním šťastnou, nikoli na tomto světě, ale na onom – (o naplnění slov svědčí i život zbožné a svatě trpitelky Bernardety, i my máme přicházet se svými bolestmi a P. Maria nám dává záruku, že všechnen žal a bol života promění v odplatu nebeskou).

Ať přijdou ti a jiní, chci zde viděti mnoho lidí – (my všichni i jiní poutníci jsme zde vítáni).

Modli se za ubohé hříšníky, za svět tak velice bouřemi stížený! – (při svém opětovném zjevení dne 21. února 1858 Maria nás nabádá k modlitbám za člověka ve hříchu a svět ve zlém).

A nyní dcero má, jdi a pověz kněžím, aby se mi zde zbudoval stánek a průvody aby se ubíraly k jeskyni – (jde o zřetelný rozkaz, nyní po 28 letech sem proudí lid ze všech končin světa, byla vystavěna bazilika na počest královny nebes).

Nad všechny květy je mi milejší obrácení a polepšení hříšníků – (takto odpověděla P. Maria na žádost faráře Pyramala aby, je-li vskutku zjevením, dala vykvést růži u nohou svých, proto zde zaznívá volání : „Pokání!“).

Jdi, pij a umyj se u proudu a pojez z bylin podle rostoucích – (z těchto památných slov povstal divotvorný pramen, od kterého pochází tisíce uzdravení; mnozí poutníci přivážejí vodu z Lurd pro útěchu nemocným a skličným).

Já jsem neposkvrněné početí – (tak odpověděla v den 25. března na svátek Zvěstování P. Marie lurdská Madona na otázku potřikrát kladenou Bernardetou jaký je původ a jméno sličného zjevu, tato slova jsou oznámením a potvrzením článku víry o neposkvrněném početí)

Panna Maria doposud promlouvá na těchto místech svými skutky. Od r. 1858 se stalo v Lurdech mnoho zázraků a četní hříšníci se navrátili k Bohu. Před mariánským zjevením zde nebylo po proudu vody ani stopy, nyní se odtud rozesílá divotvorná voda do celého světa. Uctění lurdské našlo odezvu v množství zemí, také i v Rakousku, jak o tom svědčí i prapor této země. P. Maria opětovně v Lurdech oslavila své „nanebevzetí“, ne sice z hrobu, ale z těchto míst, když svými sděleními oznámila světu přání své a poselství prozřetelnosti boží. Nám pak zanechala Lurdy jako ochranný hrad milosti boží spolu s pramenem čisté vody vytrysknuvším ze skal. Naše shromáždění by mělo zde nejdříve vzpomínat na svou duchovní vlast, tj. katolickou církev, pak tělesnou vlast – rakouskou říši s jejími představiteli. Dále P. Bezstarosti uvádí naši vlast slovanskou a Moravu, vzpomíná na arcibiskupa olomouckého a modlí se za brněnského biskupa Františka Saleského. Moravští kněží zvláště pamatují na svůj lid, u něhož úcta k P. Marii zakořenila již za dob sv. Cyrila a Methoděje, neboť i Velehrad byl zasvěcen Nanebevzetí Panny Marie a společně s Lurdy slaví svou pouť. Památná poutní místa naší země jako např. Hostýn vypravují o tom, jak mocnou ochránkyní naší vlasti je Marie Panna. Proto se také na Moravě rychle rozšířilo uctění lurdské a v tomto Belgie a Morava zaujímají první místo ve světě. Ve městech i na venkově zdobí chrámy a kaple na 150 soch lurdské P. Marie, její zobrazení se nachází i na domech, náměstích, u cest a v domácnostech lidí. Morava je pramenem uctění lurdského především zásluhou Moravana P. Methoda Jelínka, kapucínského vikáře z Gmundenu v Horním Rakousku, rodem z Pyšela (zemřel dne 1. listopadu 1886). Jmenovaný kněz byl mezi prvými poutníky do Lurd, navštívil tato

místa již r. 1873, podruhé r. 1885. Jeho zásluhou přichází mnohé dary sem do Francie, jsou věnovány na vybudování velkolepých staveb v Lurdech. Ze svých prostředků pořídil od r. 1874 asi dvanáct set lurdských soch a téměř dvě stě padesát korun na ně, na čtyři tisíce různých obrazů a fotografií lurdských. Za tato díla odvedl uměleckému závodu Raffla (později Verrebouta) v Paříži více než 45 000 franků. Většina uměleckých děl směřovala na Moravu, ale také i do jiných končin Rakouska. Svému rodišti Pyšelu daroval již v roce 1876 krásnou sochu, jež byla nepochybně první na Moravě. Její vliv způsobil, že i ostatní místa si pořizovala mariánské sochy. S námi ať se tedy radují i naši bratři Francouzi a obyvatelé Lurd nad uctěním lurdského zjevení jinde v Evropě.

Panna Marie Lurdská
v budišovském kostele

P. Karel Bezstarosti ukončil české kázání a obrací se k posluchačům francouzské národnosti v jejich rodném jazyce, což vzbudilo u těchto údiv a velkou pozornost. Kněz považuje za štěstí, že směl promlouvat na svatém místě a chváliti P. Marii i v chrámu. Tato místa již nejsou jen francouzská, patří i ostatním zemím a všem národům, kteří zde zanechali jako důkaz svého zanícení množství praporů. My jsme přišli z Moravy, kde nás jsou téměř dva miliony. Většinou jsme Slované a ti, kteří jsou katolíky, uctívají P. Marii. Dějiny naší vlasti mají na svých stránkách vepsány důkazy zvláštní ochrany, které se od Královny nebes dostalo této zemi v minulých stoletích. U nás na místa P. Marii zasvěcená přichází s důvěrou mnoho poutníků, modlí se a zpívají k Její chvále. K tomuto hluboce vkořeněnému vzývání Matky boží se připojilo šťastně i uctění lurdské. Lid naší země hledá u P. Marie pomoc a útěchu a modlí se k ní v kostelích a kaplích, ale i doma. Dále budišovský

kněz Francouzům přibližuje činnost P. Methoda Jelínka a jeho zásluhy v mariánském uctívání a představuje Moravany jako jeho krajany:

„Přijměte naše pozdravy i prapor, ctěte ho a na něm současně i naše patrony. Nepřicházíme jako cizinci, ale jako bratři, abychom zde uctili společnou Matku, Královnu, Marii a Pannu lurdskou. Spojme své modlitby. My se vracíme domů. Vy však zůstanete zde u Matky Milosti,

*Proste za nás u posvátné jeskyně!
My též v drahé své otcině*

*budeme Vás, bratři vzdálení
pamětlívi ve svém modlení,
budem pannu v svatém zanícení
velebíti v svatém ve spojení;
Národů tu chválu vzájemnou
odměni nám Pán Svou Královnou!“*

Tyto vlastní verše deklamuje P. Bezstarosti v obou jazycích. Na závěr svého vystoupení oslovuje i spolupoutníky, již česky vysvětluje, že promluvil k Francouzům o úctě mariánské na Moravě, prosil o vzájemnost modlitby, o poctu našemu praporu a patronům slovanským na něm vyobrazeným a současně přislíbil, že i my se za ně budeme modlit k naší společné Matce:

*„Za to požehnání Marie
jistě se nad námi rozlije,
ona lid svůj s vlastní požehnanou
bude stále míti pod ochranou!
Amen“*

Po kázání budišovského kněze se konají modlitby za sv. Otce, za mocnáře a za biskupy, rodiče, přátele, dobrodince a duše v očistci. Následuje průvod s Velkou Svátostí, která byla připravena od rána na oltáři a odtud nesena vzhůru do baziliky. Toto sváteční odpoledne náleželo poutníkům Čechoslovákům, jejich vystoupení vzbudilo pozornost a všechny blažilo vědomí, že v daleké cizině zazněla slova jejich mateřského jazyka ke cti P. Marie. V odpoledních hodinách se Slované shromáždili opět u sv. jeskyně a modlili se společně růžencem; předříkávali střídavě desátek česky, druhý slovinsky a poté zazpívali Slovinci písně mariánské. Následují nešpory v bazilice a první německé kázání P. Jos. Kocha, kazatele z chrámu sv. Štěpána ve Vídni. Poutníci uvolňují všechny prostory pro místní věřící, ti měli ve svém farním chrámu pouť a odpoledne procesí obyvatel města navštívilo sv. místa, konaly se nešpory, kázání, litanie, sv. růžencem a požehnání. Jejich průvod je velkolepý, vyznačuje se řádem, pobožností a vyniká prapory. (Obširnější popisy přináší trebičské „Listy ze západní Moravy“ z r. 1887, č. 10 a 14).

P. Karel Bezstarosti spolu s jinými opouští baziliku. Naskytl se mu nádherný pohled na rozsáhlé sady mezi městem a bazilikou, před níž vysoká lešení oznamují stavbu mohutných kolonád a růžencového chrámu. Stojí s přáteli u samé silnice a nemůže mu tak nic z očekávaného procesí uniknout.

Nejdříve se objevuje mohutný muž ve středověkém kroji s halapartnou na rameni a klestí cestu průvodu. Následuje ho malý hošík s praporem bílé barvy, z jehož žerďi splývají stuhy do kruhového útvaru, tyto jsou drženy ještě menšími chlapci. Za čelní skupinou přichází další hoši, kteří se přidružují šňůr a jejich průvod tak získal pravidelné odstupy. Mezi dětmi kráčí několik školních bratrů v řeholním oděvu a hlasitě se modlí. Chlapci vystupují vzhůru k bazilice, uprostřed jejich seskupení je místo pro praporečnický, kněze a hudbu. Za hochy stejným způsobem prochází dívky v bílých šatech přepásaných modrými stuhami, jejich učitelky jsou oděny černě a s růžencem v rukou se společně s dětmi modlí. Ke školním děvčatům se přidružily větší dívky podle různých spolků a bratrstev, ty nejlepší nesou prapory, další mají v rukou stuhy z nich visící.

Tu objevil se prapor nad jiné krásnější, je světlemodrý a stříbrem vyšívaný. Před ním kráčejí tři dívky v bílém oděvu s věnečky na hlavách, v rukou drží kytice bělostných

květů. Dívky-praporečnice jsou vesměs v modrobílém oděvu. Za praporem následuje skupina nejsličnějších dívek s dlouhými závoji a také jejich šat má barvy lurdského mariánského zjevu. Vprostřed formace je nesena baldachýnem vyšíтым stříbrem socha lurdské p. Marie „Neposkvrněného početí“, je slyšet dívčí zpěv ke cti a chvále Mariině. Litanie loretánské zní latinsky, část účastnic předfíkává, druhá odpovídá: „ora pro nobis“. Jsou to nástupkyně zbožné Bernardety.

Z baziliky vyšel kněz-misionář a ředitel obřadů průvodu v ústrety, před ním kráčel pedel, portýr chrámu oděný v modrý kroj stříbrem bohatě zdobený. V pravici třímá hůl, která rolničkami oznamuje, že průvod žádá uvolnění cesty. Objevuje se kříž bez korouhve a za ním následují ministranti v modrém s krajkovými košílkami. Kněz jde v rochetě bez štol, jen s biretem na hlavě a pilně se modlí z breviáře. Rozezněly se melodicky sestavené zvony z věže baziliky. I v průvodu od města přicházejí kněží. Jdou vždy jednotlivě za křížem, bez štol. Jsou to řeholníci, kteří zde asi v počtu třiceti vykonávají bohoslužby, nazývají se „Otcové neposkvrněného početí“.

V průvodu vyhrává hudba označená praporem s lyrou, cinkají rolničky do rytmu „lurdských famfár“. Následují cechy, mužské a ženské spolky se svými prapory a odznaky. Muži vesměs mají na hlavách tmavé pokrývky hlavy s knoflíkem a bez stínítka, jsou to čepice španělské. Ženy a paní oblékly většinou kapulety, zvláštní kroj v oněch krajích. Řasnatá vlněná mantila se přehodí přes hlavu až po bedra a vpředu zůstává otevřená, v době horka se nosí kapulet na hlavě složený. Barva u venkovanek prozrazuje stáří a stav, bohatství i chudobu. Staré ženy mají kapulet tmavý, mladé dívky si libují v nejrůznějších barvách. V jednotách si paní pořizují zvláštní kroje, jde o jakýsi plášť na způsob většího kapuletu. Spolek „křesťanských matek“ zaujal nejen svým oděvem, ale i jejich prapor s vyobrazením sv. Anny láká pozornost diváků. Řády jeptišek se uvedly svými odznaky ve tvaru kříže. Za nositelkou sv. krucifixu kráčely řady sester, za každým křížem jiný klášter, jiná řehole. Jen v Lurdech jsou kláštery klarisek, karmelitánek, milosrdných sester a školních sester z Nevers. V průvodu vynikají svým zjevem Benediktýnky. Mají šat úplně jasný, modrý jako obloha, náprsník a úbor hlavy je bílý a slušivý.

Trvalo dosti dlouho, než celý průvod a dav naplnil prostor baziliky, aby tam u sv. jeskyně vykonal poutní pobožnost. Takový průvod se zde koná jen několikrát do roka, účastní se ho celé město, od nejbohatších po chudé, od starců po sotva chodící dítko. A přece zde vše probíhá v pořádku, s vážností a důstojností. Každý si nese svůj růženec a na a prsou pak odznaky bratrstva, k němuž náleží.

Po celou dobu, kdy probíhaly nešpory, zůstali rakouští poutníci venku. Asi za půl hodiny vyšel průvod z baziliky a vydal se směrem k jeskyni. Cesty se v těchto místech klikatí podél sadů a pečlivě udržovaných trávníků. Na průvod je nejlépe vidět shora. Dospělejší dívky zpívají po jedné sloce lurdské písně, v závěru zaznívá „Ave, ave Maria!“. Po příchodu k jeskyni opřeli praporečníci kříže, odznaky, prapory a lucerny s malovanými skly o skálu. Zpěvy umlkly, ozvalo se harmonium a k němu se přidávají cvičené alty dívek s mariánskými chvalozpěvy. Sváteční rozjímání narušil svým hvizdem rychlík projíždějící na protější straně za řekou. P. Bezstarosti spolu s přáteli naslouchá kázání jednoho z nelepších kazatelů – misionářů P. Duboé. Tento, aniž by pozdravil či pomodlil se, začal živě kázat. Nejdříve chválí obyvatele Lurd, kteří v hojném počtu přicházejí, neboť jejich kraj si vyvolila Matka boží a oslavuje zdejší místa četnými

zázraky. Pak se rozhorlil nad osudy sv. jeskyně. Později přechází k úvaze nad posláním celé Francie v rozšiřování katolické víry v Evropě. Zaobírá se národnostní myšlenkou a budí národní sebevědomí francouzských posluchačů. Také se zmiňuje o pouti Rakušanů a dává je za příklad lásky k P. Marii, oceňuje jejich obětavost. Po kázání P. Duboé se průvod navrácí spodní cestou domů. Procesí města Lurdu ke skalám ve sváteční den 15. srpna dojalo rakouské návštěvníky a navzájem si blahopřejí, že právě v takový slavný den pobývají na posvátné půdě. Program nevěšedního dne ještě nekončí. Večer se koná světelný průvod.

dokončení příště

Švitorka

Přesné datum založení kapely Švitorka nelze již dnes přesně zjistit. Autorem hezkého názvu kapely byl její bubeník Zdeněk Zalaba. Kapela ve svých začátcích hrála neoficiálně pod křídly hasičského sboru. To jí umožňovalo zkoušet v bývalé hasičské zbrojnici, která se nacházela v budově, jak se říkalo, „rajfajzenky“.

Jedny z prvních „ostatků“, před Kosteleckovými
zleva Antonín Kafoněk, Josef Slabý, Jan Vápeníček, František Bednář, Antonín Tesař
a Emil Chmelíček

V kapele v té době hráli: František Bednář na harmoniku, Antonín Tesař na housle, Jan Mejzlík nejprve na housle a později na basu a Emil Chmelíček, který vedle občasných hry na housle vynikal jako organizátor. Jedno z jejich prvních vystoupení se uskutečnilo na svatbě paní Nováčkové (v Budišově č. p. 71).

Následovaly další svatby, zábavy, srazy a v neposlední řadě akce hasičského sboru, jako byl masopust. V Budišově hrávali v Sokolovně na plesech a ve škole na karnevalech, dětských dnech a různých srazech.

zleva Emil Chmelíček, František Bednář, Hubert Pospíšil a Mořic Schäfer

Ve zdech bývalé hospody U Kosteckých je jejich hudba ukryta snad dodnes. Nikdo už asi nespočítá, kolik to bylo za ty roky kateřinských či štěpánských zábav. Po celou dobu hrály dechovky. Bylo to v dobách, kdy lidé ještě dokázali zpívat.

U Kosteckých, když Švitorka spustila, se všichni přidali zpěvem a to byla ta pravá parketa, kde byla Švitorka doma. Nezanedbatelnou se stala i spousta veselých příhod, jako např. „pohřbívání basy“ a mnoho dalších, které se udály v rámci ostatků, silvestrů a zábav. Lidovka se nesla kolem Kosteckých a možná si ji prozpěvovali i ti, co seděli doma na zápraží.

Hráli nejen v Budišově, ale i v širokém okolí. Poslouchali je ve Studenci, Studnicích, na Jestřabci, v Dělnickém domě v Třebíči, U Vachtlu ve Velkém Meziříčí, v Zahradišti, Horní Libochové a dalších místech. Nezřídka se stávalo, že hrávali o sobotách i nedělích a svatby měli zadány půl roku dopředu.

Stejně jako u jiných kapel, tak i ve Švitorce se muzikanti měnili, nebo hráli v různém složení podle pořádaných akcí. V kapele se mihli, kromě jiných, i František Sedláček, Ladislav Vrba, Jan Řihák z Budišova, p. Pospíšil z Hodova, p. Krčál z Vícenic a další. Na tomto malém prostoru není možné vyjmenovat všechny. Vedle již zmíněných muzikantů ze základní sestavy u bicích vystřídal Zdeňka Zalabu, který se přestěhoval do Třebíče, Josef Večeřa a později Josef Slabý, u kterého se jeden čas zkoušelo i na zahradě. S příchodem Huberta Pospíšila, který hrál na saxofon, získala Švitorka svůj osobitý zvuk, který jí zůstal až do dob, kdy kapela zanikla.

Z roku 1974
zleva František Bednář, Josef Slabý, Antonín Tesař a Hubert Pospíšil

Tyto řádky jsou poděkováním všem muzikantům, kteří v průběhu let Švitorkou prošli a přinášeli tak svým hraním mnoha lidem radost.

Hrstka vzpomínek

Anna Langová byla okouzlena Budišovem. Stalo se tak v létě 1910, kdy pomáhala v přesídlení rodiny své starší sestry Marie, provdané za Františka Mašína, traťmistra c. k. st. drah, přeloženého z Kyjova do Budišova, kde obdržel definitivu po pensiovaném kolegovi Prazlarovi.

Nově usídlení budišovští Mašínovi našli vhodný byt v pronájmu ve statku vdovy paní Chalupové „přimo naproti kostelu“.

Líbilo se jim v Budišově - byli vítáni a zapojili se brzy do společenského života komunity. Otec byl pozván do ustavující schůze Sokola.

Zakládajícím členem Sokola byl redaktor Tvarůžek, Dr. Keprt byl starostou, jednatelem a učitelem p. Kratochvíl a pokladníkem Mašín, můj otec. Cvičenců bylo deset a díky paní Chalupové měli dovoleno cvičit na zahradě statku.

Po smrti své ženy Marie v roce 1912 (trpěla chronickou bakteriální infekcí - léčena Dr. Kepртом) se František Mašín oženil v roce 1913 s její mladší sestrou Annou, mojí matkou.

Rodina se tehdy přestěhovala do nové vily u nádraží (kde jsem se narodil v roce 1916) postavené p. Servítem, nájemcem zámecké restaurace.

Z období 1. světové války

Zatímco válečná léta probíhala se všemi strastmi a trampotami, já jsem si osobně prožíval nezapomenutelnou idylickou etapu mého budišovského života, pobíhaje v kalhotkách na zadní zapínání!

Ta „šťastná“ léta skončila v roce 1919, kdy byl otec na vlastní žádost přeložen do Luk nad Jihlavou.

*František Mašín
Santa Barbara, 29. 6. 2001*

Náš vzácný přítel Mistr Jiří Voskovec

Pamatujeme se jako dnes, když jednoho letního odpoledne r. 1975 se na telefonu v naší lékařské pracovně v Santa Barbaře ozval ten nezapomenutelný, zvučný a hluboký hlas Jiřího Voskovce. Byl nám doporučen prof. Josefem Brumlíkem, šéfem Kardiologie v Bellevue Medical Centre v New Yorku, našim dlouholetým vzácným přítelem. Jiří Voskovec potřeboval lékařského odborníka a prof. Brumlík, Voskovcův osobní lékař a starý přítel, mu dal naše telefonní číslo. Jiří Voskovec hrál tenkrát v Los Angeles úlohu Dag Hamerskjolda, generálního tajemníka OSN, který tak tragicky zahynul při leteckém neštěstí v Africe.

Jiří Voskovec nás opět navštívil v Santa Barbaře v r. 1976, a tak začaly naše časté, dlouhé denní a večerní konverzace o Osvobozeném divadle, o filozofii „Absurdna“ a

o jeho pobytu zde v Americe. Jiří Voskovec byl nejenom geniální herec, ale také význačný filosof a odborník ve světové literatuře.

Jiří Voskovec ve slunné náladě na naší zahradě.
Sklenička vína, kamera a Františkův klobouk

voval duby, kochal se zahradou a sluncem. Miloval francouzské víno, kalifornské mu nechutnalo.

V r. 1978 se u nás sešel s bratrem Františka, Dr. Jiřím Mašínem, kurátorem Národní galerie v Praze a s Františkovým bratrancem, břevnovským opatem Janem Anastázem Opaskem OSB, tehdy na návštěvě u nás v USA. Přítomni byli i naše babička a staří přátelé Jiřího Voskovce, MUDr. Jana Plannerová a její manžel Jiří Planner, bývalý ředitel pražského Divadla na zábradlí, nyní žijící v Los Angeles. Opat Opasek byl ve svých studentských letech náruživým obdivovatelem Jiřího Voskovce a Osvobozeného divadla a tak konverzace kolem hostiny byla velmi rušná.

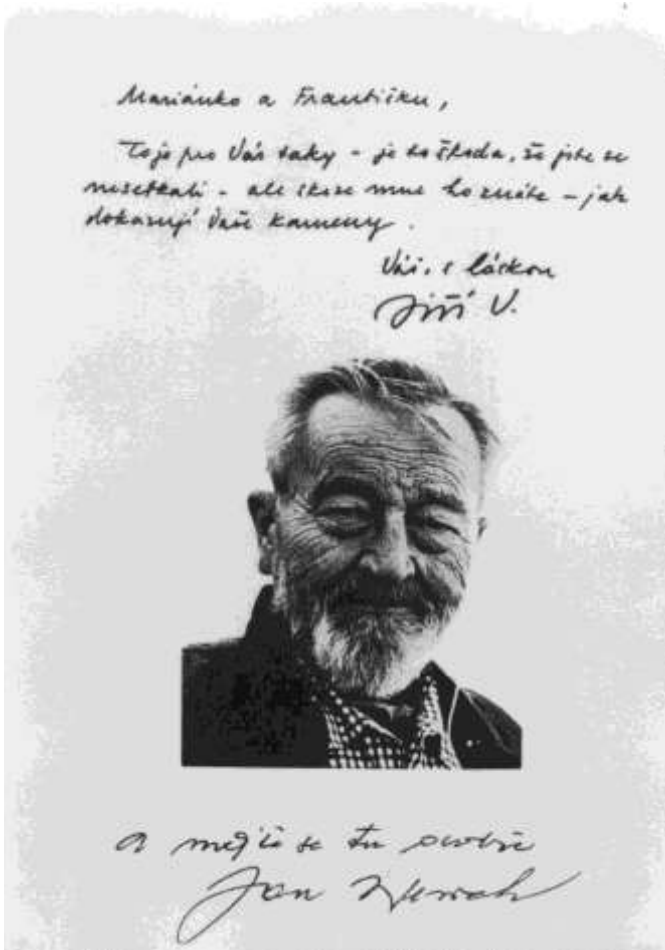
Bohužel v r. 1981 objevili u Jiřího Voskovce rakovinu plic. Tehdy dlel už ve svém novém bydlíšti v poušti „Desert Palm Springs“, kde se chtěl věnovat své literární činnosti. Bohužel zhoubný proces rychle pokračoval. Po smrti Jana Wericha v r. 1980 z něj vyprchal veškerý životní elán.

Navštívili jsme ho týden před smrtí v jeho domě. Přivezli jsme jeho oblíbené šampaňské, chlebičky a dort. Kristýnka se o něj pečlivě starala. Věděl dobře, že se blíží konec; citoval Čechova, v jehož hře „Tři sestry“ často vystupoval. Umřel 15. června 1981.

Jedna z jeho posledních zpráv k nám bylo oznámení o úmrtí Jana Wericha s věnováním. Na naší růžové zahradě František postavil dva nádherné kameny, jeden pro Jana Wericha a druhý pro Jiřího Voskovce. Během svých návštěv se jim Jiří Voskovec často obdivoval.

Na Vánoce 1976 přijel se svou paní Christine „Kristýnkou“ a strávili jsme kouzelný večer, kdy nás Jiří Voskovec doslova zdeptal svým sršícím vtipem a humorem. Kristýnka (Američanka) vždy odešla pozdě večer během konverzace, abychom si mohli popovídat v mateřštině. Jiří Voskovec byl vynikající herec, jeho angličtina neměla ani stopu přízvuku a byl na úrovni světových herců, jak v USA, tak v Anglii. Často nám vyprávěl o Janu Werichovi, jejich vztah bylo vzácné osobní přátelství a umělecké hluboké porozumění.

Jednou Jiří Voskovec u nás strávil celý týden. Stalo se, že „zabloudil“ v zahradě. Obdi-

Přání Jana Wericha

Žena s duší lesa

U nás v Budišově, v kraji Jakuba Demla, je vedle něho znám i velký český básník Otokar Březina. Žil totiž v osmdesátých letech 19. stol. také blízko nás, v Jinošově, kde učiteloval. S Vysočinou ho spojovala i pozdější místa, jako Nová Říše a Jaroměřice, kde i zemřel a je pohřben.

Málokdo však zná jméno Anna Pammrová, kterou právě s Otokarem Březinou pojilo hluboké, mnoho desítek let trvajcí, intelektuální přátelství.

Také ona pochází z našeho okolí. Narodila se 29. června 1860 v Oboře u Kralic, kde byl její otec Jan Pammer, ve službách Häugwitzů, lesníkem. Její matka Josefína Měcháčková byla z Otradic.

Mistr Jiří Voskovec byla osobnost ryzí humanity. Pro něj nebyly hranice národnostní či náboženské, vážil si každého člověka. Jeho filosofie měla světový formát, byl skutečný světoobčan. Zůstal přitom hluboce zakořeněný ve své vlasti a své rodné řeči.

Umělec světové úrovně, který vědomě bojoval proti fašismu v každé podobě a který dovedl procítit úděl obyčejného člověka.

*František a
Maruška Mašinovi*

Annou si jako pětiletou odvedla její kmotra, zámožná, bezdětná statkářka Nováková, na dvůr do Jasenice na vychování a později do měšťanského domu v Náměšti nad Oslavou. Anně se tak dostalo na tehdejší dobu a zejména pro dívku dobrého vzdělání. Kromě ručních prací a hry na klavír se učila řeči. Ovládala němčinu, částečně angličtinu, ale brilantně zvládala a milovala francouzštinu. Měšťanské, snobské prostředí, do kterého ji „pani kmotra“ uváděla, jí však bylo nevýslovně protivné. stýskalo se jí po domově, po sestřích, po přírodě, po lese.

Další její životní cesty po odchodu z Náměště byly dosti klikaté a vedly ji přes Vídeň a Tyroly nakonec zase zpět domů do Jinošovské myslivny, kde byli její rodiče. A právě tam, v Jinošově, ji očekávalo zajímavé, osudové setkání. Potkala se tu s Otokarem Březinou, tehdy ještě Václavem Jebavým. A přesto, že se pak během života viděli pouze několikrát, vzniklo z tohoto, tehdy náhodného setkání, celoživotní hluboké přátelství, pěstované především korespondencí (vyšla jako knížka), které je vzájemně obohacovalo.

Rodinné poměry zavály Annu posléze na osamělou myslivnu ve žďáreckých lesích na Tišnovsku. Tam také, a to už v roce 1903, skončilo rozvodem její nešťastné manželství.

S pomocí příbuzných a přátel, mezi jinými i rodiny Havlovy (prarodiče a později i rodiče pana presidenta) si postavila v lesní samotě malý domeček, spíše chatku, který během let nabýval lepší podoby a tam se uchýlila i se svými dvěma dětmi.

Cítila se tam osvobozená a šťastná. V domku se zahradou vzdáleném od nejbližší obce asi dva kilometry zůstala, i když její dcera v mladém věku zemřela a syn před první světovou válkou odešel do Ameriky. V zahradě pěstovala jahody, četla, psala a filozofovala. Zajímala ji především indická a Tolstého filozofie, ženská otázka, příroda a její zachování. Psala také básně, dopisovala do různých, především literárních časopisů, překládala.

Kromě Březinových dopisů, ve kterých ji kromě jiného nabádal k literární činnosti, jí přicházely listy i od jiných významných osobností. Psala si i s Demlem, se slovenským básníkem Maliarikem, s Karlem Formánkem a mnoha jinými.

V její „poustevně“ ji vedle Březiny a Demla, kromě dalších, navštívil také německý spisovatel, později Hitlerem zákeřně zavražděný universitní profesor Theodor Lessing.

A tak ve žďárské samotě, obklopena lesy, které milovala tak, že byla nazývána ženou s duší lesa, žila až do své smrti 19. září 1945. Na žďárecký hřbitůvek ji do hrobu, v němž spočívala její dcera Alma, doprovázela kromě občanů žďáreckých také její neteř Alma Křemenová, učitelka z Velkého Meziříčí, a celá rodina Havlova.

Anna Pammrová

Více se o této zajímavé osobnosti, přítelkyni jednoho z našich největších básníků, můžete dočíst ve dvou knihách Vlasty Urbánkové "Zářivá samota" a „Navštivte mne s podzimem“.

ZČ

Z PŘÍRODY

Ohrožené a vyhubené druhy ve světové sbírce obratlovců Moravského zemského muzea Brno v zoologickém depozitáři v Budišově u Třebíče.

Ve sbírce obratlovců Moravského zemského muzea v Brně je několik stovek ohrožených a vyhubených druhů. Příčiny negativního ovlivňování početnosti a diverzity živočichů jsou všeobecně známy a mezi nejzávažnější patří ztráta, úbytek, destrukce a narušení stability přirozeného prostředí (zejména vodního a rozsáhlých tropických pralesů — odvodňování a odlesňování), nekontrolovaný lov a obchod, vandalismus, znečištění, zavlečení nepůvodních druhů, zavlečení původců chorob, nákaz a parazitů, nerozvážená introdukce cizích druhů, narušení přirozené reprodukční bariéry (pohlčení původních druhů křížením s příbuznými vysazenými druhy), rozšiřování zemědělství (pěstování nových kulturních plodin a pastva), klimatické katastrofy a další. Největší hrozbou je úbytek tropických deštných pralesů, ve kterých žije velmi mnoho potravně a reprodukčně specializovaných druhů s vazbou na vegetaci a další druhy živočichů. Tak se stává, že vymizelo a stále rychleji mizí mnoho druhů, které ani nebyly identifikovány a není známa jejich ekologie a základní biologické údaje. Stále častěji proto zůstávají muzea a zoologické zahrady posledními institucemi, ve kterých je možné seznámit se s ohroženými, popř. vyhubenými druhy a lépe je poznat.

Mezi vyhubené taxony patří poddruh (subspecie) datla knížecího (*Campephilus principalis principalis*). Jako období vyhubení této subspecie datla knížecího se uvádí rok 1972, kdy byl naposledy pozorován. Původně žil v rozsáhlých listnatých lesích v inundačních zónách velkých řek Mexika a jižní části USA, které byly postupně vytěženy. Příčinou vyhubení tohoto taxonu bylo tedy vymizení biotopu. Není vyloučeno, že k jeho vyhubení přispěli v padesátých a šedesátých letech 20. století i sběratelé koček a preparátů ptáků. Druhá subspecie dala knížecího, *C. p. bairdii*, se vyskytuje pouze v několika desítkách jedinců na Kubě.

Společným znakem stupně ohrožení všech druhů živočichů je zjevně lidský faktor. Ve sbírce obratlovců Moravského zemského muzea se nachází 28 ohrožených druhů plazů, 326 druhů ptáků a 43 druhů savců (celkem tedy 397 ohrožených druhů obratlovců). Červený seznam IUCN (Světový svaz ochrany přírody) a přílohy CITES (Washingtonská konvence zakazující obchod s ohroženými druhy živočichů a rostlin) uvádějí přes 2400 druhů obratlovců, pro které představují jedinou cestu k záchraně okamžitá a účinná ochranná opatření (zákaz lovu, kontrola mezinárodního obchodu se zvířaty, snížení hospodářského využití druhů, důsledná ochrana přirozeného životního prostředí na velkých plochách s odborným managementem, eliminace znečištění prostředí a zavlečených druhů, zákaz kácení tropických pralesů a vysušování mokřadů, podrobná

evidence – červený seznam a výzkumy ohrožených druhů). Záchrana ohrožených druhů živočichů je velkým přínosem pro udržení biologické rozmanitosti Země.

František Hanák

Jiříčky

Hned na začátku musím říci, že byly tři. Jednoho červencového dne vypadly z poničeného hnízda na zem, do zahrádky, nedaleko frekventované silnice. I když byly zřejmě na zemi rodiči krmeny, okolní nebezpečí, které jim hrozilo, bylo tak veliké, že jejich šance na přežití byla minimální.

Našla se však ruka, která je zvedla. Jejich bytí či nebytí se tak ocitlo v moci někoho jiného. Ten, kdo mládřata zvedl ze země, se dostal do nelehké situace. Jak je zachránit? Předkládané mouchy odmítaly a jediné, co vzbuzovalo naději, byla skutečnost, že přijímaly vodu.

Po bezesné noci muselo dojít k radikálnímu řešení. Naštěstí přišel spásný nápad obalit květináč hlínou a zavěsit jej i s mládřaty do míst, kde bylo hnízdo původní. Několik minut po zavěšení nového hnízda-květináče začaly kolem obletovat „staré“ jiříčky. Jejich počáteční nedůvěra zmizela hned poté, co uslyšely žadonění mládřat. Již při dalším obletu měly v zobáčcích potravu, kterou předaly do nenasytných hrdel a ihned odletěly pro další. Asi po desíti dnech mladé jiříčky hnízdo šťastně opustily.

Mne na tomto příběhu nejvíce zaujalo to podání pomocné ruky. Snažil jsem se představit si sám sebe v této situaci. Zřejmě bych nevěděl, jak tuto situaci řešit, a tak bych, asi jako většina ostatních, přešel kolem a nechal jiříčky jejich osudu. Uvědomil jsem si, že pomoci mohl jen ten, kdo byl v té chvíli silný. Jsem vděčen, že jsem se stal svědkem tohoto projevu lidskosti.

červenec 2001

Karel Pavlíček

Z JINÝCH BUDIŠOVŮ

700 let od založení města Budišov nad Budišovkou

Jak jsme se mohli dočíst ze článku Jiřího Volavky v Horáckých novinách, budišovští sportovci spolu se starostou obce Ladislavem Pěťou se v pátek 6. července 2001 zúčastnili oslav 700 let od založení města Budišova nad Budišovkou. Byli přijati starostou města Ing. Františkem Vrchoveckým a v rámci těchto oslav sportovci obou Budišovů sehráli utkání v nohejbale, v němž naši prohráli 3:2, utkání ve fotbale starých pánů, které skončilo remízou 4:4 a vyvrcholením bylo utkání A mužstev. Zde bylo šťastnější mužstvo z Budišova nad Budišovkou, které zvítězilo 5:1.

Mnozí z Vás si možná položili otázku, kde že se ten druhý z Budišov nachází. Z dostupných materiálů uvádíme několik základních údajů, které snad tuto otázku trochu ozřejmí.

Budišov nad Budišovskou leží v nadmořské výšce 512 m v pomyslném trojúhelníku, jehož vrcholy tvoří města Olomouc, Opava a Ostrava. Nejbližší je k Opavě. Protéká jím říčka Budišovka. V roce 1999 měl 3230 obyvatel.

Z historických pramenů je patrné, že město vzniklo mezi léty 1269 a 1274. Ve 13. stol. se zde těžilo stříbro. R. 1301 se o občanech z města Budišova píše přímo v listině olomouckého kanovníka Dětricha z Fulštejna. Dva měšťané z Budišova jsou uvedeni jako svědci této listiny. Velkého rozkvětu dosáhlo v 16. století, kdy zde kvetl obchod, řemesla, a významné místo zde zaujímal tkalcovství. Od 20. května 1613 směl Budišov nad Budišovskou užívat městský znak. Z historických pramenů se lze dozvědět o bitvě, ke které došlo 28. července 1758 nedaleko Budišova u obce Guntramovic mezi Rakušáky vedenými generály Laudonem a Siskovitzem a pruskými vojsky krále Bedřicha II.

Radnice s věžemi kostela Nanebevzetí P. Marie v Budišově nad Budišovskou

Rakouské vojsko v čele s generálem Laudonem v této bitvě zvítězilo. Koncem 19. století nastal hospodářský rozmach. Došlo zde k výstavbě tabákové továrny a závodu na výrobu zemědělských strojů – Bierent. Rozvíjela se i textilní výroba a velký význam pro město měla výstavba železnice Suchdol nad Odrou – Budišov nad Budišovskou v roce 1892. Město postihlo v průběhu let 1399-1866 několik velkých požárů.

Významné místo, co se týče pamětihodností, zaujímá kostel Nanebevzetí P. Marie, který byl svěcen v roce 1756. Jedná se o podélnou jednolodní stavbu, zbudovanou podél západo-východní osy, s odsazeným půlkruhovým ukončeným kněžištěm, k jehož bokům přiléhají útvary sakristie a kaple s oratořemi v patře a s lodí. Jeho stavitelem byl Mikuláš Thalherr. Provizorní zastřešení věží bylo až v r. 1847 nahrazeno nynějšími báními. Dále kamenný most přes Budišovku se sochou Jana Nepomuckého z roku 1725 a městská radnice z roku 1835.

Mezi pamětihodnosti Budišova lze zařadit 4 km vzdálenou zříceninu hradu Vildštejn. První hodnověrné zprávy o hradu pocházejí z roku 1316. Hrad zaniká koncem 14. stol.

Nedaleko od Budišova má svoji hráz Kružberská přehrada. Je to druhé největší vodní dílo na severní Moravě. Nachází se na rozloze 305,49 ha. Přehradní zeď má osu o kruhovém oblouku 450 m. Je dlouhá 285 m a její výška nad údolím je 35 m. Přehrada byla dostavěna v roce 1955 a slouží jako ochrana před povodněmi a zároveň je

zásobárnou pitné vody pro Ostravsko. Zlepšuje průtok v řece Odře a předává vodní sílu elektrárně v Podhradí.

Pokud bude někdy vaše cesta směřovat na Opavsko, věříme, že neopomenete navštívit toto malebné město, které má s naší obcí shodné jméno – Budišov.

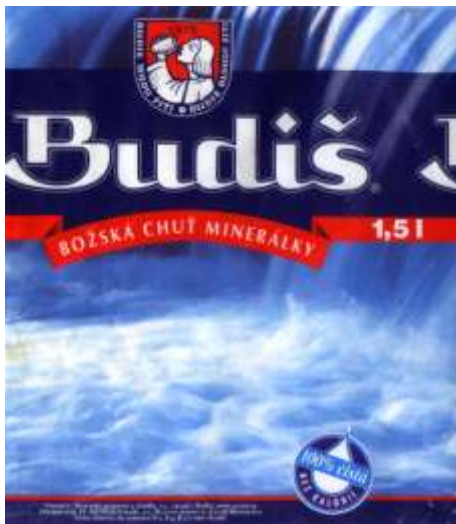
Použitá literatura:

Propagační materiály vydané v rámci oslav 700 let města Budišov nad Budišovkou
Bohumil Samek – Umělecké památky Moravy a Slezska, 1. svazek A/I

Budiš

Mezi Prievidzou a Martinem, nedaleko Turčianských Teplic se nachází obec Budiš. Vyvěrá zde ze země pramen „vzácnjej minerálnej vody vynikajúcej chuti a kvality“, jak se uvádí na etiketě lahve. V roce 1573 jej objevil přírodovědec Mikuláš Pavol Brickus. Pramen se stal zdrojem chladného osvěžení pro obyvatele blízkého i širokého okolí.

Budiš je přírodní minerální voda, která je vysoce ceněna pro svoji příjemnou chuť. Je vhodná při některých žaludečních onemocněních, při náchylnosti ke tvorbě žlučových kamenů, cukrovce a při katarrech horních cest dýchacích. Při použití se doporučuje ji míchat s ovocnými šťávami. Výrobce jsou Slovenské pramene a žriedla, a. s., závod v Budiši. Na etiketě mají ve znaku heslo: Budis wodu piti * Budiz dlougo ziti.

Etiketa z minerální vody Budiš

Z KULTURY

Poděkování

Moc bychom chtěli poděkovat všem, kteří se přišli podívat v červnu na naše amatérské divadelní představení Zlatovláška podle předlohy Josefa Kainara.

Velice si vážíme Vašeho potlesku, úsměvu a trpělivosti, kterou jste měli při „ztrátě herců“ (důvod byl v převlékání kostýmů), když nám „vypadl text“ nebo jsme falešně zpívali písničky.

Velký dík patří také rodičům. Pomáhali nám s kostýmy a trpělivě na nás čekali, až se vrátíme ze zkoušky domů.

Z divadelního představení Zlatovláska

Chtěli bychom také poděkovat za květiny a drobné dárky od všech diváků. Nesmírně si vážíme každé pomoci, která vedla k provedení představení. (Sami bychom to nezvládli.)

Měli jsme radost z toho, že jsme mohli hrát pro velké a hlavně malé diváky z Třebíče, Rudíkova, Hodova, ze ZŠ a MŠ v Budišově.

Vaše účast a radost z pohádky je pro nás povzbuzením do další divadelní práce a taky tou největší odměnou. Moc nás to baví.

Tak při příštím představení – AHOJ

*Za členy dramatického kroužku
v Budišově
Tom + Tom Marek a Nováček*

Celkové množství srážek za měsíc červen až srpen 2001:

červen:	64,1 mm
červenec:	77,5 mm
srpen:	71,2 mm

Poděkování

V měsíci červenci vstoupila naše spolupracovnice Markéta Dosbabová do stavu manželského. K tomuto kroku jí co nejuprůmějněji blahopřejeme.

Se vstupem do manželství došlo i ke změně bydliště Markéty, nyní Nekudové. Nová situace jí neumožňuje dále pokračovat v práci na Budišovském zpravodaji. Jménem naším a věříme, že i čtenářů Budišovského zpravodaje, děkujeme Markétě za odvedenou práci a přejeme jí vše nejlepší v osobním životě!

Vážení čtenáři,

Pokud jste si zakoupili tento výtisk Budišovského zpravodaje, asi jste si všimli, že se stalo něco s cenou. Máte dobrý postřeh. Proto jste si jistě také všimli, že počet stran včetně přílohy již překročil půl sta a je tu kopa fotografií. Tiskárna se nadře a materiál také není zadarmo. Vynechávat leckdy unikátní dokumenty by byla škoda. Děkujeme za pochopení.

PŘÍLOHA 3/2001: Legionáři – kdo to byl?

Budišovský zpravodaj č. 3/2001

www.horacko.cz/budisov/zpravodaj

Vychází čtvrtletně. Ev. č. min. kultury MK ČR E 11643

Cena Zpravodaje: 10,- Kč

V prodeji: Noviny, Helena Kafoňková; Ko-TeX, Helena Kostelecká; Obuv, hračky, Lidka Poskočilová; Zelenina, Petr Kosina; Potraviny ZD Budišov, Zdeňka Nováčková.

Vydává: Obecní úřad Budišov, IČO 00289159, tel. 0618/875 110, e-mail: ou.budisov@horacko.cz

Redakce: Karel Pavlíček (e-mail karel_pavlicek@volny.cz, tel. 0618 / 875 212),

Mgr. Jiří Horák.

Vyšlo v Budišově dne 1. 10. 2001

Technická realizace: Ing. Ladislav Dokulil

Tisk Tiskárna Charvát, s.r.o., Velké Meziříčí

Uzávěrka tohoto čísla 31. srpna 2001

Uzávěrka příštího čísla 16. listopadu 2001